

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Lucas 2, 15 - 20
Middagdienst

Broeders en zusters,

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Zingen : Gezang 81 : 1, 3 en 4**
- 4. Gebed om zegen over de eredienst**
- 5. Schriftlezing : Lucas 2 : 1 - 21**
- 6. Zingen : Gezang 84 : 1, 2 en 5**
- 7. Tekst : Lucas 2 : 15 - 20**
- 8. Zingen : Lied 140 : 1 - 4**
- 9. Geloofsbelijdenis van Nicea**
- 10. Zingen : Psalm 65 : 1 en 3**
- 11. Dankzegging en voorbede**
- 12. Dienst van de offerande**
- 13. Slotzang : Gezang 50**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, groot en klein,

Ik weet niet wat voor beeld u hebt van de herders in de Kerstnacht. Ik vermoed dat menigeen van ons het beeld heeft dat die herders vlak bij Betlehem met hun schapen de nacht door brachten. Dat plotseling in die nacht een engel aan hen verscheen en dat die hen het blijde nieuws vertelden over de geboorte van de Here Jezus. Dat ze toen hun schapen in de steek hebben gelaten en in die nacht nog bij de stal zijn aangekomen. Daar hebben ze toen de Here hulde gebracht. Om een paar uur later terug te keren naar hun schapen.

Maar als dat ons beeld is, is het nuttig dat we het bijstellen. [Herders in de landstreek van Judea] Want de inspanning van de herders is groter geweest dan wij misschien vermoeden. En ook hun rol bij de geboorte van de Here is belangrijker, dan wij waarschijnlijk door hebben. Het begin klopt wel ongeveer. Al zegt de Nieuwe Bijbelvertaling meer dan er in de Griekse tekst staat. In vers 8 van Lucas 2 staat namelijk niet meer dan dat er in diezelfde landstreek herders waren. En dat is de landstreek van Judea. Zoals hij ook over de landstreek van Galilea schrijft. En dat is toch wel wat meer dan Betlehem en omstreken. [Geen wintertijd] Gezien het feit dat ze de nacht buiten doorbrengen, maakt het waarschijnlijk dat de Here Jezus niet in de winter is geboren, maar ergens tussen maart en november. Vermoedelijk brachten de herders hun kuddes 's avonds bij elkaar om samen de kuddes beter te kunnen beschermen tegen wilde dieren en rovers. Plotseling stond er in het duister van die nacht een engel bij hen. Een engel die hen omgaf met het stralende licht van de Heer. Een licht zo fel dat ze hevig schrokken. Wie kan zich dat niet voorstellen.

Die engel zegt ze dat ze niet bang hoeven te zijn, want hij komt blij nieuws brengen. Hij is niet gekomen als een engel van de dood. Om het oordeel van God te voltrekken en hen te doden. Zoals vlak voor de uittocht uit Egypte wel gebeurde. Maar deze engel is met groot en blij nieuws gekomen. En dat nieuws is niet alleen voor de herders bestemd. [Blij nieuws voor het volk van God] Het is voor heel het volk van Israël bestemd. En dit blijde nieuws is bedoeld om heel het volk met grote vreugde te vervullen. Het blijde nieuws is dat in de stad van David voor hen een redder is. Hij is de Messias, de Heer. Het blijde nieuws is dat de Messias, de Gezalfde van God, eindelijk gekomen is. De redding is nabij.

[Een Messias in armoede] Maar het teken dat bij deze Gezalfde van God hoort, is merkwaardig. Zeer merkwaardig. Want hij is niet te vinden in een paleis of prachtig huis. Hij ligt niet in een schitterend bedje met prachtige kleren. Dit is het teken voor de herders. Ze zullen een pasgeboren kind vinden. Een kind dat in een doek gewikkeld is en in een voederbak ligt.

En om de woorden van de engel kracht bij te zetten, verschijnt er een leger van engelen dat de Here eer brengt en dat spreekt of zingt over vrede op aarde. Vrede op aarde. Zoals Zacharias daar ook al over had gesproken aan het einde van zijn lofprijzing.

Daarna zijn de engelen terug gegaan naar de hemel. Toen de engelen weg waren hebben de herders met elkaar overlegd wat ze nu zouden doen. [Een boodschap van God zelf] Ze besloten om naar Betlehem te gaan om met eigen ogen te zien wat er gebeurd is en door de Heer aan hen bekend is gemaakt. Ze beschouwen de engelen dus als boodschappers van God. Want ze zeggen niet: 'Laten we naar Betlehem gaan om met eigen ogen te zien wat er gebeurd is en wat de engel ons bekend heeft gemaakt.' Nee, ze zeggen: 'Laten we naar Betlehem gaan om met eigen ogen te zien wat er gebeurd is en wat de Heer ons bekend heeft gemaakt.' God heeft hen op de hoogte gesteld. Door middel van een engel. Maar de boodschap komt van God zelf.

Het woordgebruik van de herders wekt de gedachte dat de afstand naar Betlehem niet heel klein was, maar dat er toch de nodige kilometers moesten worden afgelegd. Nu gaan ze niet op de kuierlatten, maar ze gaan haastig. Het is goed mogelijk dat ze de schapen tot aan Betlehem hebben gedreven. Waarbij het woord 'haastig' zoals dat in de vertaling van 1951 stond en dat nu vertaald is met het woord 'meteen', aangeeft dat ze de schapen niet hebben laten stoppen om te weiden of te rusten.

Zo komen ze in Betlehem. Maar waar moeten ze nu zijn? De wijzen uit het oosten werden geleid door een ster, maar de herders niet. Het Griekse woord dat vertaald is met 'zagen' of 'vinden' in de oude vertaling, geeft aan dat het geen simpel vinden was. Maar dat ze echt hun best hebben moeten doen. [Navraag in Betlehem] Het is goed mogelijk dat alweer licht was toen ze in Betlehem aankwamen en dat ze in het stadje navraag hebben gedaan naar een kind dat in de afgelopen nacht geboren is. Misschien waren er zelfs meerdere kinderen geboren. De stad was afgeladen met gasten vanwege de inschrijving. Als dat zo was, dan was dat voor de herders geen probleem. Want de engel

had gezegd waar ze de Messias aan konden herkennen. Hij was in een doek gewikkeld en lag in een voederbak.

En zo was het inderdaad. Ze vonden het kind, samen met zijn vader en moeder in een stal. En het lag in een voerbak, precies zoals de engel had gezegd. Ze zien hun redder, gewikkeld in een doek en liggend in een voerbak. Dat is een zaak van betekenis. Blijkbaar horen nood en armoede bij dit kind. Hoort dit bij zijn roeping.

En nadat ze het kind hadden gezien. Nadat ze hadden vastgesteld dat alles precies zo was als de engel had gezegd, vertelden ze wat zij hadden meegemaakt in de nacht. [De herders doen hun verhaal] Hoe een engel tot hen had gesproken. Hoe een engel had verteld over dit kind. Dat dit kind hun redder is. De Gezalfde van God is. Ze hebben aan Jozef en Maria dit verhaal verteld, maar zijn waren zeker niet de enigen. Mogelijk waren er nog andere mensen in de stal. Maar het ligt meer voor de hand, dat ze na het bezoek aan de stal in Betlehem zijn gaan rondvertellen wat ze hadden meegemaakt. En maar niet om de aandacht op zichzelf te vestigen, maar om de mensen te laten weten dat ook hun redder geboren is. Want gaat u maar na. Naast Jozef en Maria waren zij de enigen die wisten wat voor onvoorstelbaars in de afgelopen gebeurd was. Zij waren door de engel op de hoogte gesteld. Maar de engel had ook gezegd dat het voor het hele volk reden was tot grote vreugde. Zouden ze die vreugde dan voor zichzelf houden en niet delen met hun volksgenoten? Als ze hun blijdschap al voor zich hadden kunnen houden – wat al niet eenvoudig zou zijn – ze hebben de opdracht om het blijde nieuws door te geven. En dat doen ze dan ook.

[Veel verbazing, maar weinig geloof] Maar wie meent dat deze blijdschap met groot enthousiasme in Betlehem wordt ontvangen, die heeft het mis. Want wat staat er in vers 18? ‘Allen die het hoorden stonden verbaasd over wat de herders tegen zeiden, maar Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en bleef erover nadenken. Opvallend is dat Lucas dus spreekt over ‘allen die het hoorden’. Dat geeft aan dat de herders hun verhaal aan heel wat mensen hebben gedaan. Maar de reactie op het verhaal van de herders was er niet een van geloof, maar een van verbazing. Nu kan verbazing positief of negatief zijn. Het kan verbazing van blijde verwondering zijn. Maar het kan ook verbazing van ongeloof zijn. ‘Dit is zo’n vreemd verhaald dat kan niet waar zijn.’ Is de Messias geboren en ligt die in een doek gewikkeld in een voerbak? Hoe waarschijnlijk is dat? En zal God uitgerkend herders als eersten op de hoogte stellen van dit grote

nieuws. Is er geen hogepriester in Israël en zijn er geen priesters in Jeruzalem? Zijn er geen schriftgeleerden in het land? Zijn dit niet de aangewezen mensen aan wie God als eersten een dergelijke boodschap zou doorgeven? Maar de Here heeft deze herders uitgekozen om de blijde boodschap van de geboorte van zijn Zoon bekend te maken.

Dat we hier de verbazing van de mensen negatief moet uitleggen, heeft te maken met het tweede deel van de zin. Want daar wordt een tegenstelling gemaakt door het gebruik van het woordje 'maar'. [Maria begrijpt het] Maar Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en bleef erover nadenken. Het Griekse woord dat vertaald is met 'nadenken' betekent letterlijk 'bij elkaar werpen'. Ze bracht de gegevens met elkaar in verband. Die dingen die de engel haar verteld had. De dingen die ze van Elisabeth gehoord had en de woorden die ze van de herders had gehoord. Ze heeft dit alles met elkaar in verband gebracht en de juiste betekenis getroffen.

Het valt niet met zekerheid te zeggen, maar wie deze uitgebreide vertelling in Lucas leest over de gebeurtenissen voorafgaand en ten tijde van geboorte van de Here Jezus, die gaat vermoeden dat Lucas al deze kennis rechtstreeks heeft opgetekend uit de mond van Maria. Zeker weten doen we dat natuurlijk niet, maar het zou wel verklaren waarom Lucas het hele verhaal van Zacharias en Elisabeth kent en ook weet te vertellen over het bezoek dat de engel aan Maria had gebracht. Ook zou het verklaren dat Lucas hier kan schrijven dat Maria deze dingen in haar hart overdacht en met elkaar in verband wist te brengen. Hoe zou Lucas dat anders moeten weten?

[Christus brengt scheiding] We zien dus hoe de Here Jezus vanaf het begin van het leven op aarde al scheiding op aarde brengt. Hoe Hij voorwerp is van geloof en verwerping. Hoe Hij vanaf het begin van zijn leven niet heeft gepast in de verwachting die de mensen van de Messias hadden. Hij had geen status. Omgang met Hem gaf geen status. Want Hij was niet gekomen om te pronken en de show te stelen. Hij was gekomen om te lijden en te sterven. En wie bij Hem wil horen moet bereid zijn zijn eigen kruis te dragen en Hem te volgen.

Nadat de herders in Betlehem het blijde nieuws hadden verteld, gingen ze terug. Terug naar de schapen. Terug naar de weiden in de landstreek van Juda. Maar hun leven zou nooit meer hetzelfde zijn. [Enthousiaste herders] De gebeurtenissen van deze nacht en dag zullen ze nooit vergeten. Zoiets zeggen we als mensen iets verschrikkelijks hebben meegemaakt. Maar ook als mensen iets heel bijzonders hebben meegemaakt. En dat

hebben deze herders. En wat was het bijzondere? Waarom waren ze zo blij. Omdat de engel uitgerekend aan hen was verschenen? Omdat zij nu zo belangrijk waren geworden? Nee.

Vers 20 is daar duidelijk over. Ze loofden God. Ze prezen zijn Naam. Vanwege alles wat ze gezien en gehoord hadden. Het is opvallend te noemen hoeveel aandacht het gesproken woord in onze tekst krijgt. En dat is begrijpelijk. Want juist datgene dat ze hebben gehoord, geeft aan wat ze gezien hebben zoveel glans. Want als ze niets hadden gehoord, dan hadden ze alleen maar een kind in een voerbak gezien. Een kind dat in een doek was gewikkeld. Een kind geboren in een stal. Een hulpeloos kind van een paar arme ouders. Ouders die de pech hadden dat ze uitgerekend in de tijd dat het kind geboren zou worden, naar Betlehem moesten afreizen omdat een keizer in Rome zo graag wilde dat de inwoners van zijn rijk zich zouden laten inschrijven. En blijkbaar werd er geen uitzondering gemaakt voor hoogzwangere vrouwen. Een beetje medelijdenwekkend tafereel.

Maar door wat de engel had verteld. Ja, door wat de Here door de engel had verteld, hadden ze maar niet een enigszins zelig tafereel gezien. [De Verlosser van een verloren mensheid is geboren!] Maar ze hadden hun Verlosser gezien. Ze hadden de Messias gezien. De Gezalfde dienstknecht van God. De grote profeet die de mensheid komt vertellen welk plan God met de wereld heeft. Die een verloren mensheid de weg naar verlossing uit haar nood komt wijzen. Die een verloren mensheid komt laten zien dat God de macht heeft gehouden over alle verdriet en ellende. Want Hij zal boze geesten uitdrijven. Hij zal zoveel zieken genezen. Hij zal zelfs de dood laten zien dat zij niet het laatste woord heeft. De duivel, zijn handlangers en de dood moeten wijken nu de Zoon van God mens is geworden. Ja, en Hij zal als een heerlijke hogepriester zijn eigen leven opofferen om het leven van zoveel mensen te redden. Dat hebben de herders mogen zien. Dit kind zal hun verlossen en redden uit hun nood. Dit kind zal de wereld redden uit zijn nood. Wat een feest om dat blijde nieuws te horen en met eigen ogen te zien dat God zijn Woord heeft gehouden en zijn Woord komt vervullen. Zoveel liefde van God. Zoveel ontferming voor arme en zondige mensen. Wie zal God niet loven en prijzen als hem zoveel genade ten deel valt? U toch wel?

Amen